

Sygn. akt II CK 297/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Tadeusz Domińczyk

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Biuro (...) w J. przeciwko Bankowemu Funduszowi (...) Spółce Akcyjnej w Ł. o zapłatę kwoty 114.692,69 zł oraz z powództwa wzajemnego Bankowego Funduszu (...) Spółki Akcyjnej w Ł. przeciwko A. K. i J. K. o zapłatę kwoty 418.799,56 zł, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 8 grudnia 2005 r., kasacji strony pozwanej (powodowej wzajemnej) od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 3 grudnia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację; zasądza od Bankowego Funduszu (...) Spółki Akcyjnej w Ł. na rzecz A. K. i J. K. 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2004 r. zasądził od pozwanego Bankowego Funduszu (...) S.A. w Ł. na rzecz powoda A. K. 114697,69 zł oraz oddalił powództwo pozwanego o zapłatę.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 22 maja 2000 r. strony zawarły umowę leasingu finansowego której przedmiotem była bliżej określona równiarka. Powód (leasingobiorca) w dniu 30 maja 2000 r. wpłacił pozwanemu (leasingodawcy) opłatę wstępną i prowizję w wysokości 114692,69 zł. Leasingodawca nie wydał powodowi w uzgodnionym terminie przedmiotu leasingu. Późniejsze ewentualne jego dostarczenie /"po sezonie"/ straciło dla powoda znaczenie gospodarcze. W ocenie Sądu Okręgowego powód w tych okolicznościach skutecznie odstąpił od umowy, co dało mu podstawę do żądania zwrotu świadczenia na podstawie art. 491 k.c.

Zarówno ustalenia Sądu Okręgowego, jak i jego rozważania prawne zostały przez Sąd Apelacyjny uznane za prawidłowe, toteż apelacja pozwanego została wyrokiem tego Sądu, z dnia 3 grudnia 2004 r., oddalona.

Kasacja pozwanego - oparta na obu podstawach z art. 393¹ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 233 § 1, 216, 217, 328 k.p.c., a także art. 492, 491, 65, 58 i 353¹ k.c., i zmierzał do zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa A. K. oraz uwzględnienia powództwa skarżącego, bądź uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota kasacji sprowadza się do kwestionowania poglądu Sądu Apelacyjnego, który legł u podłoża zaskarżonego wyroku, że obowiązkiem leasingodawcy jest terminowe wydanie leasingobiorcy przedmiotu leasingu do umówionego korzystania, i że w wypadku zwłoki leasingodawcy w wykonaniu tego obowiązku leasingobiorca jest uprawniony do odstąpienia od umowy.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym kasację podziela kwestionowany przez skarżącego przytoczony pogląd Sądu Apelacyjnego. Trafne bowiem ten Sąd przyjął założenie, że umowa leasingu zawiera elementy umów wzajemnych o korzystanie z przedmiotu leasingu lub elementy podobne.

Leasingodawca obowiązany jest wydać przedmiot leasingu leasingobiorcy do używania i pobierania pożytków. Inaczej mówiąc, do przekazania leasingobiorcy faktycznego władztwa nad przedmiotem leasingu. Sprawowanie tego władztwa jest natomiast z reguły konieczną przesłanką korzystania z rzeczy w sposób określony umową. Nawet więc w wypadku braku wyraźnego uzgodnienia przez strony obowiązku wydania przedmiotu leasingu można go wywieść, jak zauważa się w literaturze przedmiotu, z celu społeczno – gospodarczego leasingu i jego podstawowej struktury zobowiązaniowej. Ekwiwalentem świadczenia leasingodawcy, które polega przede

wszystkim na uiszczeniu określonej sumy rat leasingu, jest przecież stworzenie mu przez leasingodawcę realnej możliwości wykorzystania całości lub przeważającej części wartości użytkowej przedmiotu leasingu. Świadczenie leasingodawcy nie może przeto sprowadzać się jedynie do zawarcia i wykonania umowy kupna – sprzedaży przedmiotu leasingu z osobą trzecią oraz przyznania leasingobiorcy skutecznego *inter partes* prawa używania tego przedmiotu i ewentualnie pobierania z niego pożytków w uzgodniony sposób, bez przekazania faktycznego władztwa nad tym przedmiotem. Na niezbędność tego obowiązku w długi leasingodawcy wskazuje również powszechnie aprobowane założenie, według którego środki na uiszczane przez leasingobiorcę raty leasingu mają pochodzić z przychodów uzyskiwanych z przedmiotu leasingu, zwłaszcza jeśli stanowi on dobro inwestycyjne.

Wydanie przedmiotu leasingu przez leasingodawcę jest więc w sposób nierozzerwalny związane funkcjonalnie z uprawnieniem leasingobiorcy do posiadania oraz używania i ewentualnie pobierania pożytków z tego przedmiotu. Zwolnienie zaś leasingodawcy z obowiązku terminowego wydania przedmiotu leasingu leasingobiorcy należy uznać za sprzeczne z naturą umowy leasingu oraz z zasadami współżycia społecznego, również w stosunkach między osobami prowadzącymi w sposób zawodowy działalność gospodarczą (art. 353¹ i 58 § 2 k.c.). Sprzeczność ta polega na rażąco nieuzasadnionym preferowaniu leasingodawcy i upośledzeniu leasingobiorcy, niezgodnym z podstawowymi założeniami koncepcji legislacyjnej wspomnianej grupy umów, powodującym zagrożenie dla osiągnięcia celu społeczno – gospodarczego leasingu, przez wyłączenie z długi leasingodawcy jednego z podstawowych obowiązków. Brak obowiązku wydania przedmiotu leasingu, równoznaczny z wyłączeniem odpowiedzialności za jego naruszenie, prowadziłyby do pozbawienia, z punktu widzenia leasingobiorcy, sensu gospodarczego świadczenia leasingodawcy. A zatem, sprzeczność postanowienia umowy leasingu, które wyłącza obowiązek terminowego wydania przedmiotu leasingu, z naturą prawnego stosunku leasingu oraz zasadami współżycia społecznego powoduje bezwzględną nieważność tego postanowienia lub nawet całej umowy (art. 58 § 2 i 3 oraz art. 353¹ k.p.c.).

W konsekwencji należało stwierdzić, że pozwany leasingobiorca, wbrew pogładowi skarżącego, mógł odstąpić od umowy leasingu na skutek zwłoki w wydaniu jej przedmiotu (art. 491 § 1 k.c.), a co zatem idzie, kasację należało uznać za bezzasadną.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.